

KUTSESTANDARD

Koostelukksepp, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Koostelukksepp, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Koostelukksepp töötab tavaliselt masina-, metalli- ja aparaaditööstuse, ehitusmaterjalide tootmise või laevaehituse ettevõttes.

Koostelukksepa põhilised tööülesanded on toorikute ettevalmistamine, detailide mõõtmine, märkimine, töötlemine, puhastamine ning koostude koostamine ja reguleerimine.

Koostelukksepa töö eeldab jooniste lugemise oskust, masinaehitustehnoloogia ja kasutatavate materjalide tundmist.

Koostelukksepa kutsealal on kutsestandardid välja töötatud järgmistel tasemetel:

Koostelukksepp, tase 3

Koostelukksepp, tase 4

Koostelukksepp, tase 5

Käesolevas kutsestandardis on kirjeldatud 5. taseme koostelukksepa kutsealaseid kompetentse.

Selle taseme koostelukksepp on pikaajalise praktilise töökogemusega meister, kes koostab erineva keerukuseastmega koostusid. Lisaks kutsealastele oskustele võib ta vajadusel korraldada ja juhendada ka väiksema tööühma tööd, jälgida tellimuse tähtaegadest ja kvaliteedinõuetest kinnipidamist ning teha ettepanekuid töökorralduse parendamiseks.

A.2 Tööosad

A.2.1 Töökoha korraldamine, tootmise- ja abivahendite valimine ja ettevalmistamine

1. Nõuetekohase töökoha korraldamine
2. Tehnilise dokumentatsiooniga tutvumine
3. Töövahendite valimine ja seadistamine
4. Isikukaitsevahendite valimine

A.2.2 Detailide ja koostude ettevalmistamine

1. Detailide ettevalmistamine ja kontrollimine
2. Toote koostamiseks ettevalmistamine

A.2.3 Toote koostamine ja jooksev kontroll

1. Toote koostamine
2. Operatsioonisisese kontrolli tegemine

A.2.4 Kvaliteedikontroll ja defektide parandamine

1. Koostu või alamkoostu kvaliteedi kontrollimine
2. Defektide parandamine
3. Lõppkontrolli tegemine

A.2.5 Tروppimistöõde tegemine

1. Materjalide peale- ja mahalaadimine, ladustamine ja paigaldamine
2. Mehitamata töteseadmete töö juhtimine

A.2.6 Töö korraldamine ja töötajate juhendamine

1. Tegevuste planeerimine
2. Ressursside kavandamine ja organiseerimine
3. Materjalikulu minimeerimine
4. Tähtaegadest kinnipidamise jälgimine
5. Tööpingi mitmesuguste võimaluste kasutamine
6. Töö delegerimine
7. Töötajate juhendamine, ettepanekute tegemine täiendõppeks
8. Ettepanekute tegemine töökorralduse parendamiseks

A.3 Töö keskkond ja eripära

Koostelukksepad tööpäeva pikkuseks on üldjuhul kaheksa tundi.

Töö tempo on üldiselt stabiilne, tegevused vaheldusrikkad. Koostelukksepa tervis peab olema piisavalt hea, et täita sageli ka füüsiliselt raskeid tööülesandeid. Tööd tuleb teha nii seistes kui ka istudes, kuid tema seljale ja jalgadele langev koormus võib ikkagi olla üsna suur.

Töös kasutatavad töövahendid ja -materjalid võivad vääral käsitsemisel olla inimese tervisele ohtlikud. Väga tähtis on järgida tööohutusnõudeid ning kanda tööriivaid ja kaitsevahendeid. Metallide töötlemisel tekib rohkesti saastet, seepärast kantakse spetsiaalseid tööriideid. Töö etapist olenevalt kantakse nii kaitseprille (nt keevitustöödel) kui ka kõrvaklappe, mis aitavad summutada töös tekkivat müra.

A.4 Töövahendid

Tööülesannete täitmisel kasutab koostelukksepp käsi- ja mehhaniseeritud tööriistu, lukksepatöö seadmeid ja pinke, mõõtevahendeid ning töteseadmeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Kuna detailide ja koostude koostamine on väga täpne töö, peab koostelukksepp olema hea keskendumisvõimega, rutiinitaluvusega, kannatlik, täpne ja hoolas. Vajalikud on ka hea nägemine, kuulmine ja koordineerimine. Kasuks tuleb ruumiline kujutlusvõime.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

5. taseme koostelukksepana töötaval inimesel on üldjuhul pikaajaline töökogemus, erialane kutseharidus ja läbitud täiendkoolitused.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Lukksepp, koostelukksepp.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Koostelukksepp, tase 5 kutse saamiseks on vajalik tõendada kõik kompetentsid (B.2.1 - B.2.7).

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Töökoha korraldamine, tootmise- ja abivahendite valimine ja ettevalmistamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. Korraldab ja vaatab üle töökoha tehnoloogilise häälestuse. Jälgib, et tema tööpiirkonnas kõik töökohad oleksid korrastatud ja vastaksid nii tehnilistele kui ettevõttesiseselt sätestatud nõuetele. Vajadusel juhib tähelepanu töökohtade korrastamise ja seadistamise vajadusele vastavaks tööks.

2. Tutvub toote tehnilise dokumentatsiooniga ning selle valmistamiseks vajaliku tehnoloogilise protsessiga. Teeb selgeks toote seerialisuse ja tootmisallüksuse rolli.
3. Valib lähtuvalt töö iseloomust ja töötingimustest vajalikud ostutooted, pooltooted, detailid. Valib vajalikud töövahendid (mehaanilised, elektrilised) ja seadmed (puurpingid, pressid, giljotiinid) tulenevalt tehnilisest dokumentatsioonist, koostamistehnoloogiast, koostamise tüübist, seerialisusest ja automatiseerituse tasemest. Seadistab vajadusel vajalikud töövahendid.
4. Kontrollib, et enne töö alustamist on olemas vajalikud ja töökorras isikukaitsevahendid.

Teadmised:

- 1) töökoha ettevalmistamise ja korrasoleku nõuded;
- 2) koostamise juures kasutatavad komponendid: detailid, ostutooted, allhanketooted;
- 3) materjalide markeeringud;
- 4) lukksepa töövahendid: seadmed, mõõte- ja käsitööriistad, abitöövahendid märkimiseks, kinnitamiseks, puurimiseks jne;
- 5) lukksepatöö põhimõisted;
- 6) koosterakised;
- 7) tehniline dokumentatsioon;
- 8) ohutusnõuded (tuleohutusnõuded, töökeskkonnale esitatavad põhinõuded jne);
- 9) esmaabi andmise põhimõtted;
- 10) töökoha ergonoomika põhimõtted;
- 11) töökoha efektiivsuse tagamise põhimõtted.

B.2.2 Detailide ja koostude ettevalmistamine ja koostamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. Valmistab detailid ette koostamiseks vastavalt tehnoloogilisele protsessile. Vajadusel mõõdab detailid, veendumaks et need vastavad tööjoonistel märgitud nõuetele.
2. Jälgib ja osaleb koostamisoperatsiooni ettevalmistamisel vastavalt koostamise tehnoloogilisele protsessile, vajaduse korral annab vajalikke selgitusi ja organiseerib tootmist. Jälgib koostatavate detailide kvaliteetsust, vajadusel teeb detailide kontrollmõõtmist, veendumaks kvaliteedinõuete täitmisel.

Teadmised:

- 1) koostamisseadmed, nende kasutuspõhimõtted;
- 2) lukksepatööd;
- 3) rihtimine ja märkimine;
- 4) liitetüübid;
- 5) tehniline joonestamine;
- 6) algteadmised CAD tarkvarast;
- 7) algteadmised 3D printimisest;
- 8) detailide baseerimise alused;
- 9) mõõtmete kontrollimise meetodid ja vahendid;
- 10) tolerantsid ja istud;
- 11) detailide defektid ja nende tuvastamise meetodid;
- 12) koostamisvahendid, nende tööpõhimõtted;
- 13) ohutusnõuded (tuletööde tuleohutusnõuded, töökeskkonnale esitatavad põhinõuded jne.);
- 14) esmaabi andmise põhimõtted;
- 15) detailide kohtkuumutuse ja -jahutuse meetodid, mõõtevahendid.

B.2.3 Toote koostamine ja jooksev kontroll

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. Valmistab ette detaile keevitamiseks. Koostab tooteid lähtuvalt tehnilisest dokumentatsioonist ja tehnoloogilisest protsessist, kasutades vajalikke mõõtmis-, märkimis- ja sobitamistehnikaid. Vajadusel teeb ettepanekuid toote tehnoloogilise protsessi parendamiseks.
2. Kontrollib tehnoloogilise protsessi järgimist: jälgib koostamisel tehnilises dokumentatsioonis esitatud kvaliteedinõudeid, kontrollib töö käigus koostemõõtude täpsust ja nõuetele vastavust; veendub visuaalse kontrolli tulemusel et koost vastab nõuetele; kontrollib mõõteriistadega vajalike mõõtmete täpsust. Vigade ilmnemisel parandab need. Annab nõu mittevastavuste likvideerimiseks ja praaktoodete käsitlemiseks.

Teadmised:

- 1) koostamistehnoloogia põhimõtted;

2) pneumaatika ja hüdraulika elemendid; 3) elektri-, pneumo- ja hüdraulikaskeemid; 4) tugevusõpetus; 5) tehniline joonestamine; 6) masinaelemendid; 7) lukksepatööd; 8) standardtooted; 9) materjalid, nende omadused ja tähistused; 10) tolerantsid ja istud.	
B.2.4 Kvaliteedikontroll ja defektide parandamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kontrollib nii visuaalse vaatluse teel kui ka vajalikke mõõtevahendeid kasutades koostu kvaliteeti, veendumaks, et see vastab tehnilises dokumentatsioonis esitatud nõuetele. Veendub istude ja lõtkude vastavuses, tihendite, vedrustuse jms. töökorras olemises, pneumo- ja hüdroüsteemide kvaliteetsuses ning kogu koostu kompleksuses. Parandab kontrollimise käigus ilmnunud defektid. Reguleerib ja parandab koostu töomadusi. Võtab vastu otsuseid suuremate mittevastavuste kõrvaldamiseks. Kontrollib toote vastavust tehnilises dokumentatsioonis märgitud nõuetele ja fikseerib tulemuse ettenähtud korras. Analüüsib koostamisel esinenud hälvete põhjuseid ja teeb ettepanekud mittevastavuste kõrvaldamiseks. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> koostamisdefektide tekkepõhjused, nende ennetamise meetodid; kooste kvaliteedi kontrolli meetodid, kontrollmõõteriistad ja -instrumendid , nende kasutamine (erinevad šabloonid, joonlaud, nihik, endoskoop, boroskoop); lasermõõteriistad. 	
B.2.5 Troppimistööde tegemine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> Haagib tõstetroppidega tööks vajalikud materjalid ja juhendab käemärkide või muul viisil kraanajuhi tööd, järgides tööohutusnõudeid. Ladustab materjalid selleks ettenähtud kohta. Juhib materjalide ladustamisel ja teisaldamisel mehitamata tõsteseadet, järgides tööohutusnõudeid ja etteantud tööjuhiseid. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> lastide haardevahendid; tõstetööde tegemise eripärad erinevate tõsteseadmetega; troppimistöodel kehtivad ohutusnõuded; koorma peale- ja maha laadimise põhimõtted; troppimistöodel kasutatav signaalmärgistik; sidevahendi abil kraanajuhi töö juhendamise põhimõtted. 	
B.2.6 Töö korraldamine ja töötajate juhendamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> Planeerib ette tegevusi oma tegevusvaldkonnas, juhindudes etteantud tööplaanist ja ettevõtte töösisekorra eeskirjadest ning arvestades võimalike muutustega. Lähtudes ettevõtte töökorraldusest kavandab, arvestab ja organiseerib ressursse (aeg, materjalid, töötajate tööaeg, töövahendid, isikukaitsevahendid jm) ülesannete täitmiseks ja annab aru tööde käigust. Teeb kindlaks, milliseid ressursse on vaja, teeb ettepanekuid nende muretsemiseks. Minimeerib materjalikulu, järgides täpselt etteantud tööjuhiseid ning kasutades ratsionaalseid töövõtteid. Jälgib tootmisgraafiku tähtaegadest kinnipidamist ja kasutab oma tööaega efektiivselt. Kasutab ära tööpingi mitmesuguseid tehnoloogilisi võimalusi aja kokkuhoiu saavutamiseks ja kvaliteedi tagamiseks. Lähtudes ettevõtte töökorraldusest delegeerib töid asjakohaselt ja õiglaselt. Korraldab juhendatavate tööd, juhendab neid töö tegemisel ning annab nende tööle hinnangu. Teeb ettepanekuid täiendava väljaõppe vajaduse osas. Teeb oma pädevuse piires ettepanekuid töökorralduse parendamiseks. 	
<p>Teadmised:</p>	

- 1) oma struktuuriüksuse roll ja seosed ettevõtte teiste üksustega;
- 2) tööseadusandluse alused;
- 3) dokumendihalduse ja asjaajamise alused;
- 4) meeskonnatöö põhimõtteid;
- 5) töökeskkonna ja tööohutuse nõuded.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.7 Koostelukksepp, tase 5 kutset läbiv kompetents	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valmistab kvaliteetseid tooteid, mis vastavad etteantud tehnilistele nõuetele. Ta peab kinni tähtaegadest ja tehnoloogilisest marsruudist. 2. Ta kasutab oma aega efektiivselt, töötab süsteemselt ja organiseeritult ning järgib etteantud juhiseid, protseduure ja ohutusnõudeid. 3. Kasutab oma tööeesmärkide saavutamiseks kõiki omandatud valdkonnaspetsiifilisi teadmisi ja oskusi. Ta jagab oma teadmisi ja valdkonna spetsiifikat ka kolleegidega ning arendab oma tööalaseid teadmisi. 4. Ta on kiire mõtlemisega, uute tööülesannete, meetodite ja tehnikate omandamine ei valmista talle raskusi. Kasutab võimalusi enesearendamiseks ning oma oskuste täiendamiseks. 5. Analüüsib tööd tehes oma tegevusi ning esitab ideid ja uuendustepanekuid töö parendamiseks. 6. On meeskonnatöötaja. Tal on arusaamine organisatsiooni erinevate osakondade tööst ja funktsioonidest ning ta suhtleb inimestega kõikidelt tasanditelt, avaldab selgelt oma arvamust ega varja informatsiooni. Vajadusel tuleb toime ka konfliktsituatsioonides. 7. Kriitikasse suhtub mõistvalt, suudab sellest järeltõu teha ja õppida. 8. Suhtleb tööalaselt eesti keeles vähemalt tasemel B1. Kasutab tööalast terminoloogiat vähemalt ühes võõrkeeles (soovitavalt inglise keeles). (vt lisa 1). 9. Kasutab oma töös arvutit ohutuse ja sisuloome osas algtasemel ning probleemilahenduse, infotöötuse ja kommunikatsiooni osas iseseisva kasutaja tasemel (vt lisa 2). 	
<p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisega.</p>	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	24-17042020-05/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Jüri Riives, IMECC Allan Märk, AS Norma Juhan Anvelt, Norcar-BSB Eesti AS Grigori Geršman, Ensto Ensek AS Anu Tuuksam, SA Innove
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tehnika, Tootmise ja Töötlemise Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	15
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	17.04.2020
6. Kutsestandard kehtib kuni	16.04.2024
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7222 Tööriistavalmistajad jms töölised
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Assembler, level 5

Vene keeles	слесарь-сборщик
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala	